

SERMO V.

DE CONFORMATIONE LEMMATIS.

I.

BAm stabant compôsta, suos digestaque in Artus
 Corpora: jamq; Hominis species erat: Ast Homo nondum.
 Quippe gravi concreta situ, terrestris, inersque
 Torpebat Moles, solâ assimilata Figurâ.
 Lumina Luminibus deerant: Os voce carebat,
 Auriculæ sonitu; Manus, & demum omnia Motu.
 Id reputans, nostrâ nihil Arte, Prometheus, (a) inquit,
 Profectum est: Hominem institui, cur Truncus hic exit?
 Credo, deest huic, nescio quid. Cælo esse petendum,
 Admonuit Pallas, subjectâque Ægide vexit.
 Tum fatus Japeto, furtum ingeniosus ad omne,
 Phœbeos circa Currus, radiosque Rotarum
 Dum vagus incerto ponit vestigia gressu,
 Surripuit flammam, juncoque, & arundine tectam
 Detulit in Terras, atque imo in pectore fixit
 Formati Signi *Divine Particulam Auræ.*
 Inde Animal: quod nos Hominem appellare solemus.

II.

Erast. **J**Am dudum ausculto: quorsum hæc tam putida? cui non
 Notus Adam? Quis non nostræ Primordia Gentis
 Orator citat, & totâ declamat opum vi?
 Concio nulla ferè est hodie sine Proto-plastis.
 Fabula cur placet, Historiam cum dicere possis?
 Cur *gemino Bellum Trojanum ordiris ab Ovo?* (b)

III.

(a) *Nota est Promethei fabula. Qui penitiùs Allegoriam noscere cupit, videat Mythologiam Natalis Comitibus lib. 4. c. 6. Et Baconum de Sapientia Vett. (b) Hoc genus Viti in Scriptoribus notat Horatius Libro de Arte Poëtica.*

III.

Autb. **P**Arce queri: hūc rectā gradiebar, & *in medias res.*
 Proximus huic SERMO *Corpus* dedit, atque *Figuram* (c)
 Informem, Exanimem, Partis melioris egentem.
 Hic *Animam*, & Tibi *Lemma* dabit: cœlestis Origo
 Est quibus, ingenijque humani purior Ignis.
 Inde vigent, & agunt, ac denique Symbola vivunt.
Materia præstat quod *Forma*: quod Arsque Metallo,
 Præstat idem expressis inscriptum Lemma Figuris.
 Quis Sphingem Augusti, Gladiatoremque Leonem (d)
 Pompel sciet, Auctorum nī inspexerit Extā?
 Da Solem, Lunam, da Sidera cætera: quid tum?
 Nil præter nudam effigiem dignoscere possis.
 Ignores, cur, & quorsum delegerit Heros.
 Nempe suos Partus non unā Dote beavit
 Naturæ Favor, & supra Patrimonium Equestre,
 Prælegata dedit, Parapherna, & Adespota multa. (e)
 Incertum est porrò, Virtus, an Vultus ametur
 Uxoris, quâque hæc potiùs; nisi dixeris ipse.

IV.

AT neque sic dicas, vetus ut *Pictura Tabellis*
 Nomenclatorem addebat, vocemque sonantem
 Præconis, pictis subscriptaque Nomina Rebus: (f)
 Hic Equus, ille Afinus: verum hic, hæc Bos: Ovis ista est:
 Dum baculo Pastor Pecudis delineat Umbram.
 Hinc, puto, Adumbrandi verbum Pictoribus hæsit.
 Quod video, malè dicis idem. Damasippus ut olim (g)
 Pollubrum manibus, Gutto stillante supernè,
 Supposuit junctis: Et prisca Paræmia versum,
 Pangere dedignata: MANUS [mirabile visu!]
 Ecce, MANUM LAVAT: invidiosum Lemma reliquit.
 Tanti est, hircofo barbam producere mento.
 Plurima prætereo sed Symbola furfuris hujus.

D 3

V. At-

(c) *Sermone IV. per totum.* (d) *Augusti Casaris Sphinx sine Inscriptio-
 ne, ut & Pompeij Leo gladium stringens.* (e) *Phrases Jctorum: sunt
 autem Bona, que præter Dotem Sponso dantur. Item vacantia, & pro-
 prio Domino carentia.* (f) *Refert Plinius Histor. lib. 35. c. 3.* (g) *Sym-
 bolum ita descriptum spectatum fuit Neapoli Anno 1671. in maximâ
 quâdam celebritate.*

V.

ATqui etiam Reges, non soli errastis Achivi.
 Sextus Alexander proscripserat Urbe Columnas, (h)
 Patritiam Gentem. Validæ cessere Procellæ:
 Se tamen invictos ausi sperare, columnis
 Desertis, propriæ cognato stemmate Stirpi
 Præterito, legere agitados æquore Juncos;
 FLECTIMUR, inscripsere; at NON & FRANGIMUR UNDIS.
 In Lapidem offendit Luxemburgensis eundem. (i)
 Nubibus is Solem referens, seseque petitum,
 Post Patrem insidijs: OBSTANTIA NUBILA SOLVET,
 Inquit, vaticinans. Poterant & NUBILA, & UNDAS
 Dissimulare: potest duci quia Cæna sine istis,
 Atque oculis, absit modò si Glaucoma, relinqui.

VI.

NE sibi sed nimium Censoria virgula sumat
 Juris in hæc, quorum non simplex *Proprietas* est:
 Sed plures Ansæ: quarum ista, vel illa prehendi,
 Ut libuit, possit. Tunc compellare licebit
 Nomine quamque suo. Granatum ita pingere Malum
 Qui volet, edicat, Cortex, an Nucleus ipsi
 Sit potior: num maturum, vel malit acerbum.
 Maluit hoc, cui Regni Hæres delecta Puella est
 Exornanda: & ait: FERT NEC MATURA CORONAM. (k)
 Quin Decus antipiti accedit de Voce *Coronæ*.
 Contrà alius Regem instituens, depinxit apertum:
 REGALI CAPITI COR, inquit, NON SATIS UNUM. (l)
 At non & patiar, totam ut Sententia mentem
 Exponat. Pars est *Lemma*, & cum *Corpore* totum
 Confleret oportet: Opem alterius pars altera poscit.
 Altera ne frustra sit picta, aut dicta. Velut si
 Pantolabus scribat: NON UNICA HIRUNDO FACIT VER.
 Jam frustra Cælo volitabit Hirundo sereno:
 Nullum præterea Auspiciam captabit Aruspex.

VII.

(h) Apud Paulum Jovium. (i) Ludovicus de Luxembourg post plexum
 capite parentem Ducem Memorantium Comitem Scabuli. Hoc Symbolum
 jam inde ab Anno 1603. tributum fuerat ab Anselmo Woodt, continuatore
 Typotij, Casari Estensi Duci Mutinensi, Rbegij & Carpi Marchionis: id
 quod Bohoursium videtur latuisse. (k) Aptius hoc Lemma est apud
 Gallos & Italos, quibus Grenade, & Melagranata est femininum.
 (l) Quod hic exponitur Latine, primitus fuit Hispanicum: A Cabeça
 Real muchos Coraçones.

VII.

A Spice, Bargalij admorsâ quæ Vipera caudâ
 In gyrum jacet; atque: AD ME REDEO, superaddit. (m)
 Lemma quidem sensum per sese aliquem facit; at non,
 Si *Corpus* tollas, Simile indicat inter utrumque.
 Latius, hoc facit, ut teneant Emblemata Regnum.
 In quibus haud solùm plena est expressio mentis,
 Verùm etiam præstò est, dare quod queat ulla Figura.
 VIRTUTEM FORTUNA PREMIT; planè illud idemque
 Dicit, quod religans ferro Fortuna Leonem. (n)
 Scævola item armatâ temnens incendia dextrâ,
 Quod FACERE ATQUE PATI ROMANUM dicitur esse.

VIII.

Multa latent meliùs: sic & meliora putantur.
 Ut Rosa, quæ nondum cunas egressâ virentes,
 Sese complicat, atque arcum compingit in orbem,
 Grator est: eadem vilescit aperta. Superbum
 Ingenium Natura dedit Mortalibus. Optant
 Cuncta sibi debere, ac se didicisse Magistris,
Immemores quæcunque recordantur. (o) Magis odi,
 Quî mihi diffidunt, cernentique omnia monstrant
 Insuper intentis digitis: oculosque sub ipsos
 Defigunt. Doctorem, qui mihi vellicet aures,
 Non fero. Dic aliquid: sed divinanda relinque
 Cætera, quæ tradam ipse mihi spectator, & Index.
 SI TANGAR; fatis est Bombardæ. UT VIVAT; abunde
 Phœnici est, flammæ, vicinaque Fata vocanti.
 UT VIVAT MORITUR; pede jam mihi longius uno est.
 TESTANTUR LACHRYMÆ; stillatricis Cucumellæ
 Malo, quàm totum Solymis educere Tassum. (p)
 Ætna placet, tantùm hoc si protuleris: MAGIS INTUS. (q)
 Quod superest: QUAM EXTRA; meliùs, me Auctore, resorbe.
 Et, quæ non dices, nobis memoranda remitte.

Pugio

(m) Scipio Bargalius Italus etiam ipse scripsit Tractatum de Symbolis, ponitque suum istud de serpente. (n) Hæc aliaque similia Emblemata videre est apud Alciatum. (o) Ita loquitur Boëthius de Consol. Philosophiæ Lib. 3. Metro 11. (p) Torquatus Tassus Cantu 12. Strophâ 96. nobilissimi Operis sui, quod Hierosolymam Liberatam inscripsit. Versus ejus est: --- Dentro hai le mie Fiamme, e fuori il Pianto. (q) Lemma erat Hispanicum: MAS DENTRO QUE FUERA.

Pugio Trajani melior, duo quàm Anticatones
Cæsaris: (r) ut brevior condit se in pectora Sica
Altiùs, Helvetiaque Macedoniaque Sariffa,
Direptam ex humeris, quam vix manus uttaque vibrat.

IX.

QUOD superimpones, Breve sit. Modus attamen esto
Huic Brevitati. Appendicem ceu Gallus equinam
Ad vivum haud refecat, nec profum excaudicat: ut sit
Simius. Id satis est, longum rescindere Syrma;
Curtus eatenus ut sit Equus; (s) ne, pellere Muscas
Dum vult, collutulet Sessorem. Ita ridiculum tu
Lemma puta, Verbum, aut Nomen quod terminat unum.
Ride Gonzagæ Cycnum, cuius Jovis Ales
[Si placeat Superis] pedibus substernitur; unâ
Voce: LACESSITUS. Tantùm hoc cantatis, Olores,
Ad vada Mæandri, suprema ubi Fata vocant vos? (t)
Sic malè parca alij, quem Sors inclinat, Arundo,
Garrula sit licet, ac Pani dilecta: (u) RESURGAM;
Nil ultra insonuit. *Erast.* Magnum est concludere Verbo
Multa. *Auth.* Sed Harmoniam non vox facit una: Monas nec
Sufficit ad Numerum; cum postulet Auris utrumque:
Judicium cuius Teste est Cicerone superbum. (x)
Una quid est aliud Vox, quàm Interjectio, euntes
Aurigæ sistentis Equos, tardosque citantis?
Rursus, arundinibus quæ juncta est fistula centum,
Cyclopes decet unoculos, pecorique canentes. (y)

X.

Sint duo, sint tria, sint quatuor, sint denique quinque.
Terminus hic esto immotus, postremaque Meta
Herculis, & Caroli. Nam, quæ protenditur ultra
Præscriptum hoc spatium, *Australis, nec cognita Terra* est.
Psittaci in his habitant Regnis, (z) & Cercopitheci.
Gentibus Aufonijs tamen id tribuamus, oportet,

Exi-

(r) *Enchiridion: Trajani Liber.* Duo alij à Jul. Cæsare scripti contra
Catonem. (s) Hinc Galli talem equum Courtaut appellant. (t) Her-
cules Gonzaga Dux Mantuae, in cuius Civitatis Lacu frequentes Cycni,
de quibus Ovidius Epist. VII. Heroidum ipso statim principio. (u) Sy-
rinx Nympba, ut Pana, Numen Agreste, effugeret, in Arundinem mutata.
Metam. L. 1. (x) Tullius in Oratore. (y) Ovid. *Metamorph. Lib. 13.*
ubi de Polyphemo ait: Sumptaque Arundinibus compacta est Fistula
Centum. (z) In quibusdam Tabulis Geographicis Terra Australi In-
cognita adscriptum est: Regio Psittacorum.

Eximium, ut fas sit totos inscribere Versus
 Italicos: nec enim priscos dediscere Ritus,
 Post duo sæcla volent. Sed & hæc reverentia Genti
 Debetur, princeps istam quæ condidit Artem.
 Sed meliùs bifori resonabit Tibia buxo,
 Suaviùs at trifori. Numero Lemma impare gaudet:
 Præcipuè Emmanuel Thesaurus. (aa) Nam duo stipant:
 Hinc atque hinc æquè distantia Verba Figuram,
 Tertium at in summo connectit vertice fertum:
 Atque adeò totum Schedion pulchro ordine complent.
 Longiùs ire cupis? superest gradus unus & alter.
 Quosque sequaris, habes. Est, qui vetet. (bb) Est etiam, qui
 Ad quintum Lapidem vectari te finat. (cc) Ultra,
 Damnabit, sistet, retrahetque perire volentem.

XI.

Aspice, ait, Stradam, Syrtes quem impedit in istas
 Virgilij non lævus Amor, defensaque Musa. (da)
 Tale nihil meritum timuit castrare Poëtam.
 Virgineum Conceptum nobili Imagine adumbrans,
 DORIS AMARA SUAM NON INTERMISCEAT UNDAM. (ee)
 Non itidem in Siculâ peccavit Strada Puellâ,
 Cui Regale Genus; nomen Rosa, Pestis Honorem (ff)
 Pulsa dedit: eùm hujus cineres tellure refofos
 Trinacris exciperet. Placuit cognomine Flore,
 Et medico, illustrare Deam: CONSUMPTA MEDETUR.
 Hæc etiam Bigâ Verborum non dubitavit
 Ille vehi; pinxitque Facem; &: MORIENDO CORUSCAT;
 Dixit, & obticuit. Sed enim pars maxima ternos
 Jungit Equos; unum antrorsum, tanquam Terebellum,
 Atque viæ referatorem; quem LIVIUS odit:
 Non ego; ut ire pedes malim, gravia arma ferendo.
 Non Sol Francigenûm Regi, ceû proprius, & quo
 Pagina completur pridem omnis. Si lubet, audi
 Paucula de multis. Tale est: NEC PLURIBUS IMPAR.
 DIGNA DEO FACIES. Tale est: VIDET OMNIA PRIMUS.
 E NUS.

(aa) In opere, quod inscripsit Cannocchiale Aristotelico. Idea delle Argutezze. *Thesi* 22. Item P. le Moyne: L'Art des Devises. l. 4. c. 14.
 (bb) Idem Moynius loco citato. (cc) Boboursius, & alij. (dd) Lib. 2. Prolus. 5. & 6. (ee) Virg. Eclog. 10. Hujus Symboli, quod videtur Romæ in Catu Sodalium B. V. Auctor dicitur P. Fam. Strada. (ff) Istius autem de S. Rosalia Sicula Virgine indubitatum auctorem eundem facit Pallavicinus Libro de Stylo c. 7. n. 11.

NUSQVAM META MIHI. PATET OMNIBUS UNUS. Et: UNI
 CUNCTA PATENT. Vcheris nonnunquam, Phœbe, quadrigâ
 Hic etiam. Numera. TIBI SE PERITURA RESERVAT,
 Sol Lunam feriens. Collustrans Lumine Terras:
 ME QVOQVE FATA REGUNT. Dum signat Gnomonis umbram:
 LEGES ET FACIT ET SERVAT: Jam quinta reperta est
 Vox: totidemque refert Sciatherica Machina voces.
 TU MIHI QVODCUNQVE HOC REGNI. (gg) Tribuere Poëtæ
 Pleraque, Naso, Maro: poterant tribuisse videri
 Cætera - -

XII.

- - Scire voles iterum, nisi fallor, ERASTE;
 Solane sint nobis adeunda Oracula Vatum,
 Aurea quis Augusti, aut proxima floruit ætas?
 Num stipe pro modica [quid enim sperabimus inde
 Ultra Hemistichium!] pulsanda est Janua avaræ
 Mendicæque Poëseos? Hic ego percupio esse
 Largus; & est, dextram mihi qui explicat, unus & alter.
 Exemplum ante omnes, quod Lege potentius. At tu
 Experiere prius, veterem expilare Poëtam
 An dextrè possis. Felix, cui vivere rapto
 Contigit, atque suos alieni fontis in agros
 Derivare undam: proprijs & non sua poma,
 Tanquam istis prognata forent, suspendere ramis.
 Ingenium oblectat genus hoc Translatio: præter,
 Quàm prius intellexit, cum subito nova surgit
 Interpres vocum, & rerum Sententia: (hh) tanquam
 Unum te propter quondam scripsisse putetur
 Vates: diverso cum luserit Argumento.

XIII.

AT non propterea, si spes frustrata tuas est
 Musa vetus, rogitata licet; te quærere restim,
 Et Furcam jubeo, fias ut *Littera Longa*.
 Ipse tuus tibi [nam licet, & potes] esto Poëta.
 An nullum est ideo Bolidj decus, huic quia nullum
 Virgilius versum donavit, Lemmaque Naso? An
 Inscriptisse nefas: ALTER POST FULMINA TERROR? (ii)

Hoc

(gg) *Symbola sunt pro Rege Gallia Ludovico XIV. concinnata à P. le Moyne, & D. de Montmor.* (hh) *Aristot. 3. Rhet. c. 11.* Dicitur Translatio, cum nova dicuntur: quod fit, cum præter opinionem fit, non ut ille dixit, si ad priorem opinionem conferas. (ii) *Symbolum Ducis Aurelianensis fratris Lud. XIV.*

Hoc primùm: si fortè parum est, aliquid dabo majus.
Pande sinus totos, Urnisque capacibus hauri
Munera magna Deùm, meritasque rependito grates.

XIV.

SI Carmen Natura negat dura, exprime Profã.
SHanc veniam Auctores dant, accipiuntque vicissim.
Quid? quòd Aristarcho, Censorinoque Catoni
Thesaurò (kk) placuit super omnia Symbola simplex,
Cui Prosa est *Anima* vice, bisseñi Lodoici
Hystrix. Coticula & Lapis illi est Lydius, ad quem
Explorat reliqua affricu: quod reddere Versu
An possim, dubito. Tentemus. COMINUS, ergo
Inquit, ET EMINUS. (ll) Exemplis verùm haud opus, ut quæ
Pigrities, Fastus, vel Desperatio passim,
Codiciis aur sacri objectat Reverentia. --

XV.

Profam

Sic adhibeto tamen, ne Versum imitetur ineptè;
Néve solæcismum referant tibi Lemmata. Namque
Intolerabilius nihil est, quàm *Metrum & Ametrum*:
Et gratas inter Mensas Symphonia Discors. (mm)
Pone Crucem, proclamabit Schola Grammaticorum.
Necquicquam contrà clamabis tu quoque, Profam
Non Versum dare te voluisse. Quid? hoc ego credam?
Pone Crucem; rursus inclamat Schola Grammaticorum.

XVI.

HEu quot adhuc pendent Timonis ab Arbore? * Vidi
Hisce oculis egomet, quid præstas, Purpura! Vidi
Ascanium, (nn) Eclipsin Solis qui pinxerat, inter-
Jectã, ut fit, Lunã, Rodericum ulturus eum, quem ad

E 2

Pon-

(kk) Emmanuel Thesaurus Tractatu toto Delle Imprese Libro supra lau-
dato (ll) Ut Lemma referat ad Auctorem Classicum, deducit ex Livio
scribente de Machinis Archimedis: Sed ea pars, inquit, omni tormen-
torum apparatu instructa erat, quia non Eminus tantum, sedet Comi-
nus tela mitteret. Item ex Lucani 4. Pharsal. Sic undique septa Ju-
ventus; Cominus obliquis, & rectis Eminus Hostis. (mm) Versus
est Horatij de Arte. Quidam legunt: Graias inter Mensas. * Timon
Atheniensis dictus Misanthropus, qui homines ad suspendium doctrinã
suã adigebat. Plutarchus in M. Antonio. (nn) Card. Sfortia Roderi-
cum Borgiam, dictum Alexandrum VI. Pontificem à se creatum inimi-
cum expertus.

Pontificatum evexerat. Horribilissima quondam
 Ultio erat Læsis per Symbola, Lemmata, Carmen.
 Improba nunc alio Vindicta Stylo utitur. Ergo
 Versum Sfortia: TOTUM ADIMIT, QVO INGRATA REFULGET;
 Legitimum truncans pœnas dedit Emmanuelli (oo)
 Vidi pendentem Bochartum de trabe. Quæstor
 Regius is fuerat, nec erat [mirabile dictu]
 Causa Peculatus Crucis. Imò Fidem malè jactans,
 Venantis cœu more Canis, prædamque tenentis:
 ABSTINET INVENTIS FIDUS, cum dicere posset;
 Maluit in medio importunum stare Trochæum. (pp)
 I nunc, & Ferro meritum depende Minerval,
 Sfortia, quo primâ Cruce te miserante refixus,
 Fixus es in diversâ, & conspicuâ magis. Illi
 Displicuit meritò, fateor, quòd Cynthia sensus
 Proderet humanos, *Ingrata mentis*: at inde
 Non est, quòd Soror opposito se corpore Fratris
 Objiciat Radijs. Potuit Bochartus, & in quod
 Impegit: FIDUS, cognoscendum dare nobis.

XVII.

AT non Grammaticis est sola Profodia curæ:
 Quanquam etiam hæc illos injuria concitet, ut quam
 Infami Trabe credant, supplicioque piandam
 Supremo. Nam si cœdat ter mille Poëma
 Versiculis constans, qui se permiscuit unus
 Fortè Solœcismus: Tribus in verbis feret hunc quis?
 Acriùs at multò, Furijsque agitantur Averni,
 Cùm Genus & Sexus, Personæ, Resque requirunt
 Quæque suum: tamen Androgynos, ac Hermaphroditos
 Reddit Salmacis. (qq) Aut de Cænide Cænæa format. (rr)
 Margaris exemplo est, reliquæ (ss) Regina Navarra;
 Stirpis Francigenum anterioris (tt) Regibus orta.

Degene-

(oo) *Thefauro Thes.* 24. A. Ferrus voluit emendare subrogando Voci:
 Ingrata: Quo Ipsa refulget: metri quidem ingratis PP. In idem
 peccavit Bochartus, dicendo: Inventis Fidus abstinet. (qq) De Sal-
 maci, ejusque aquis ingressos emasculantibus, *Ovidius Metam.* Lib. 4.
 (rr) Cænis Puella in Virum mutata: apud eundem. *Metam.* 12. (ss) Nam
 Hispani magnam partem tenent tum ejus Metropoli Pampelonâ, occupa-
 tam à Ferdinando Aragonio 1512. (tt) Stirpis Valesiæ, cum Henrico III.
 deficientis: cui successit Stirps Borbonia in Henrico IV. Hunc porro So-
 læcismum notant omnes, insectantur autem præcipuè Moynius & Bo-
 boursius: ut merito à Prisciano, de quo est elegans Nicodemi Frischlini
 Comædia, Priscianus Vapulans: inscripta, castigari possit.

Degenerem in Thalamum ne denupsisse putares,
 Solsequio inscripsit: NON INFERIORA SECUTUS.
 Hic, qui tam passim nostro quoque vapulat ævo,
 Priscianus, ferulam palmâ complexus utrâque,
 In sublime effert quatiens, atque arduus infit:
 Quid sis nata, vide; nam tu mihi femina semper,
 Sis Regina licet, sis & Braccata, manebis.
 Mascûla linque Viris: nam quos *Genus* hoc decet, illi
Crure tenuis medio tunicas succingere debent,
Cedere Sylvano porcum, quadrante lavari. (uu)
 Tu calathosque, columque, & stamina pollice versa:

XVIII.

NON tantum Persona suum tueatur, oportet,
 Stemma, Genusque: sed expressæ par esto Figuræ.
 Abnuat? inque Domum Sponsi transire recusat?
 Dissimula: nec enim nobis *Genus* est opus ullum
 Exprimere, & Latæ sunt Verba aptissima linguæ.
Nomina non itidem *Adjectiva*: *Genus* nisi cunctum,
 [Omne vocamus] ament, certè commune duobus.
 Interdum [dubites, an rectè] Lemma Latinum
 Respicit ad *Genus*, Auctoris vernacula lingua
 Quo Rem quamque notat. Veluti, quod diximus antè, (xx)
 Granatum Gallo atque Italo quia Femina Malum est,
 Dicere fors licuit: FERT NEC MATURA CORONAM.

XIX.

GRAMMATICI valeant: quos nemo impunè laceffit.
 Ipsa jubet Ratio, ne quid malè conveniens sit
 Alterutri: aut longè Translatio bina petatur.
 Una sat est, quâ constare omnia Symbola dixi,
 Ultra si denses, & Tralatitia jungas
 Verba etiam, Noctem Nocti, tenebrisque tenebras
 Addideris, quas nulla dies, fax nulla fugabit.
 Hoc est, quod Bassompierl funalia cæcat.
 Extulit ille Pharon, Siculo quæ clara Profundo
 Monstrat iter Nautis: etsi tot sidera Cælum
 Collustrent, medioque natent vaga lumina Ponto:
 Sit quamvis Helice, & gemino pro Castore Pollux;

E 3

Hæc

(uu) *Juven. Sat. 6.* (xx) *Hoc Lemma Puella concinnatum retulimus
 supra Serm. V n. 6. Et in Annotationibus ibidem: quibus adde, ad tol-
 lendam ambiguitatem vocum: Nec Matura: melius forsan dici potuisse:
 Fert necdum Matura Coronam.*

Hæc colitur tamen : atque unum est pro Lumine Lumen.
 Solaque, QVOD NEQVEUNT, inquit, TOT SYDERA, PRÆSTAT.
 At non, quod Ratibus, sibi præstitit ipse, Charybdim
 Scyllamque inter Iter medium: nam allisus utrinque est.
Sidera cernere erat, nec erat dixisse necessum.
 Præterea Heroas, queis se præstare volebat,
Sidera compellans, impropriâ Imagine mentem
 Confundit, facile ac citò discere cuncta volentem. (yy)
 Namque hoc exigitur, pariter contingat utrumque:
 Heroëm atque Figuram, inter quæ Lemma superstat.
Verba sed haud tangunt, si sint *Translata*, *Figuram*.
 Nec licet hæc ratione argutari: VELUT HOC EST,
 SIC ILLUD. QVALE ILLUD, TALE HOC. NON ALITER, QVAM.
 Et si quæ ulterior lassus est sponda Poëtis;
 Ponere cum cæpit furor, aut cum clangit Oelstrum.
 Opportunam etenim præbet *Collatio* fellam:
 Nec minùs interea modulata volumina crescunt.

XX.

NEmpe nihil debet tibi dicere Lemma, Figurâ
 Quod de non pariter dici queat. En! Logicorum
 Natio adest rursus: Edicit graviter, prohibetque
 Ne de SUBJECTO quisquam quid PRÆDICET, illi
 Quod non INSIT item. Præstat nam Lemma Figuræ
 Prorsus idem, duo quod sibi præstant illa priora:
 Quis Mentem Navi, quantumvis spiritus afflet,
 Ex vero tribuat? Tribuit tamen immeritò ille:
 CÆLUM NON ANIMUM MUTAT, qui dixit. At olim
 Lemma fuit Commune duùm, quod utrinque reducto
 Unco amplectebatur Personam atque Figuram:
 Unaque utramque pari mordebat fibula nexu.
 Heu mihi! quàm multos hodie quoque fallit hic error.
 Alterutrum cepisse putant Leporem fatis. Atqui
 Mallem vel neutrum; & sylvas liquisse quietas.

XXI.

VERùm aliud, fateor, Translatorum est genus: olim
 Quod cicur, & domitâ feritate, emollijt usus.
 Tanquam Ursæ foetus, dente exarmatus, & ungue,
 Verna fit, & gaudet jam collusore catello.

Quales

(yy) *Aristot. 3. Rhet. c. 16. Ejus verba sunt*: Faciliter discere, ac intelligere naturâ omnibus est suave. *Et paulò inferius*: Quare minùs suavis, quoniam longior. -- -- Necessè igitur est, cam dictionem, quàm Enthymemata ea Urbanâ esse, quæ velocem nobis cognitionem faciunt.

Quales vel Melite, vel docta Bononia nanos
 Educat, & Nuribus donat gestare Latinis.
 Sic bene, quæ Magnete animata sagitta Polarem
 Ad Stellam propriè *convertitur*: ASPICIT UNAM,
 Dicet: Amansque pari trajectus corda Sagittâ.
 Id namque obtinuit pridem; ut, quæ vergit ad Arcton,
 Dicatur Regio *spectare*, aut *Respicere*: ut, nî
 Intendas aciem, *Translatio* non videatur.
Propria de Translatis plurima reddidit Usus,
Propter egestatem Linguae, & Rerum Novitatem. (zz)

XXII.

PRæterea Eximium hoc Oculis Natura dedit, quô
 Unus per cunctos Sensus impune vagetur,
 Omnium & occupet officium. Sic mollia tactu,
 Suavia Odoratu, Auditu, Gustuque; ea cuncta,
 Quin & Consilia, & Curas, & Prædia, Opesque (aaa)
 Jam pervulgatâ Catachresi PULCHRA vocamus.
 Aspera duntaxat, cave, sit Translatio, & Audax;
 Nève petita procul nimis, atque invita sequatur.
 Cacus ut Herculeos novus in spelæa juvencos
 A caudâ arreptos per vim traxisse puteris:
 Quamquàm versa foras spectent vestigia. Clavam
 Haud fugies, prodendus ab horrifono reboatu. (bbb)

(zz) *Versus hic est Lucretij lib. 1. de Natura Rerum. (aaa) Apud Tul-*
lium, Virgiliura, Propertium, aliosque. (bbb) Virg. Æneid. l. 8.

